

EKONOMICKÉ ASPEKTY PRACOVNÍ MIGRACE V ČR

Martina Šimková

Abstrakt:

Migrace je v současnosti diskutována zejména ve spojitosti s uprchlickou krizí a možnými důsledky. Neméně důležitá je však otázka migrace v souvislosti se stárnutím populace. ČR dlouhodobě patří mezi migračně atraktivní země, tudíž imigrace může zmírnit důsledky stárnutí. Statistika související s problematikou migrace ovšem nezahrnuje pouze počty migrantů, je také ale schopna popisovat i finanční chování cizinců. Ekonomické aspekty představují pro migranty obvykle hlavní determinanty jejich pobytu na území ČR, neboť mezi důvody migrace za prací patří především finanční zabezpečení členů rodiny v zemi původu. Kromě statistiky příjmů, výdajů a úspor, je nezbytné odhadovat také remitence představující odliv prostředků do zahraničí. Vhodná kombinace datových zdrojů a nejmodernější postupy užívané v ekonomické statistice umožňují sestavit model založený na bilanční rovnici ekonomické aktivity. Výsledky ukazují na pozitivní dopad ekonomické migrace do ČR. Tento příspěvek nahlíží na problematiku migrace ekonomicko-statistickým pohledem a kombinuje demografické a ekonomické aspekty migrace v ČR.

Klíčová slova: zahraniční migrace, remitence, Česká republika

Úvod

Ekonomické vyčíslení dopadů migrace není zcela snadné, ačkoli jde o téma, které je velmi často diskutováno a dobře popsáno. Nejde jen o samotné zaměstnávání migrantů a přírůstek či úbytek pracovní síly, jde také o jejich ekonomické chování. Ve svém příspěvku se nezabývám sociálními aspekty migrace, jako je schopnost společnosti přijmout příslušníky jiných kultur nebo minoritního vyznání. Zabývám se pouze ekonomickým popisem a využívám k tomu metodický aparát, který nabízí systém národního účetnictví.

Migrace, jakožto ekonomický faktor je zjevně nedoceněn. Přínos, který migranti představují pro západoevropskou společnost je podceňován a jsou ukazovány příklady nezvládnuté migrace. Jde především o tom, aby do Evropy a ČR přicházeli lidé, kteří jsou plně začlenitelní do společnosti a pokud možno i z nepříliš odlišného prostředí. Lze nalézt naprosto úspěšné příklady ekonomické migrace, která byla přínosná jak pro hostitelskou zemi, tak i pro zemi původu. Dobrým příkladem v minulosti bývávalo Německo (Západní Německo), kam hojně jezdili pracovat občané bývalé Jugoslávie, Turecka apod. Zcela opačným příkladem jsou ghetta chudých přistěhovalců ve Francii a nezvládnutá současná migrační vlna v severských zemích. Objektivnímu vyčíslení přínosu zahraničních pracovníků na tuzemském trhu, především ze Slovenska, Ukrajiny a dalších zemí bývalého východního bloku, není věnována dostatečná pozornost, přitom na našem trhu práce chybí celá řada kvalifikovaných i nekvalifikovaných pozic.

Prostředním metod, které jsou používány v národním účetnictví, provádím vyčíslení příjmů a výdajů a migrantů a následně přínos migrace k disponibilnímu důchodu. Klíčovým faktorem,

který se v různých zemích různě projevuje, jsou remitence. Lze je jednoduše definovat jako finanční i naturální transfery od obyvatel jedné ekonomiky obyvatelů, jiné ekonomiky a příjmy získané pracovníky v ekonomice, ve které nemají trvalé bydliště (MMF, 2009). Remitence jsou nezbytnou součástí migrace,

Cílem tohoto příspěvku je především ilustrovat ekonomický vliv migrace na ekonomiku České republiky. Jde zejména o klíčovou hypotézu o přínosnosti ekonomických migrantů pro českou ekonomiku i s ohledem na faktory ovlivňující jejich ekonomické chování. Příspěvek je tak dílčím materiálem do všeobecné diskuse. Jde především o předpoklad přetrvávajícího pozitivního vlivu migrace v ČR.

Rešerše literatury o významu migrace

Problematikou pracovní migrace a remitencí se zabývá mnoho studií, z různých úhlů pohledu. Rabušic (2001) považuje za ekonomický přínos migrace daně, které u nás pracující imigranti musejí ze svého příjmu odvést. Jelikož část imigrantů se po určité době vrací do země původu, nejsou jim zde v ČR vypláceny důchody a jejich příspěvek do důchodového systému je tak rozdělen mezi české důchodce. Dalším přínosem imigrantů je zvýšená nabídka práce. Často jsou imigranti ochotni vykonávat práci, kterou český zaměstnanec odmítá, navíc za nízkou mzdu. Některé studie (např. Park, 2007) naopak upozorňují na skutečnost, že imigranti mohou zabírat pracovní příležitosti rodilým pracovníkům, a to zejména těm, kteří jsou mladí a mají nízké dovednosti. Lucas (2005) nachází spojení mezi mezinárodní migrací a hospodářským rozvojem v zemích s nižšími příjmy. Lidé z těchto zemí se často stěhují za prací do rozvinutých zemí a mnozí z nich odesílají vydělané peníze v podobě remitencí zpět do své země původu, svým rodinám a příbuzným. Djacic (2004) uvádí, že remittance slouží jako zdroj pro zlepšení životní úrovně a snížení rizika chudoby. Transfery peněz lze sledovat jak z hlediska mikroekonomického, tak z makroekonomického. Z hlediska mikroekonomie mají remittance pozitivní vliv na funkci užitku, tím jak migranti prostřednictvím remitencí pečují o spotřebu domácnosti ve své zemi původu (Schiopu, Siegfried, 2006). Makroekonomické studie poukazují na faktory, jako je např. úroveň ekonomické aktivity hostitelské země a země původu, mzdové tarify, inflaci nebo výnosy bankovního systému (El-Sakka, McNabb, 1999). Buch a Kuckulenz (2004) naopak uvádějí, že hospodářský růst a úroveň hospodářského rozvoje nemá jasný dopad na objem remitencí v zemi. Tok remitencí je pozitivně ovlivněn reálnými mzdami pracovníků a celkovým počtem migrantů v hostitelské zemi, naopak může být negativně ovlivněn některými demografickými faktory, jako je podíl žen mezi zaměstnanými nebo vysoká hodnota indexu stárí v hostitelské zemi (Buch, Kuckulenz, 2004). Z demografického hlediska je migrace diskutována v souvislosti s udržením početní velikosti produktivní populace. Ve většině zemí je ovšem počet migrantů potřebný k vyrovnání poklesu produktivní populace velmi vysoký. Dle studie Equetera (2002) by byla potřeba do evropských zemí přilákat do roku 2050 téměř 80 milionů pracovníků k udržení velikosti potenciální pracovní síly a asi 700 milionů migrujících pracovníků k udržení vyváženého poměru produktivní a neproduktivní populace. Burcin a kol. (2007) uvádějí, že objem migračního salda potřebného ke stabilizaci produktivní populace měl dosáhnout 57–143 milionů přistěhovalých.

V úrovni migrace byly zaznamenány, stejně tak jako v úrovni plodnosti, výrazné změny trendu v posledních dvaceti letech. V průběhu 90. let 20. století se migrační přírůstek pohyboval kolem 10 tisíc osob ročně, v letech 2007–2008 se zvýšil dokonce na 70–80 tisíc osob ročně, ale pak zase klesl na méně než 30 tisíc osob. V roce 2015 to bylo téměř 16 tisíc osob (ČSÚ, 2016a). Vývoj

migrace do budoucna je obtížné předpovídat – nejnovější projekce ČSÚ očekává, že ČR bude mít v příštích několika letech i nadále kladné migrační saldo. To znamená, že ČR bude i nadále přitahovat migranty, na úrovni mezi 9–12 tisíci osob ročně (ČSÚ, 2013).

Ekonomický model migrace¹

K problematice pracovní migrace je možno přistupovat různě, pro vyjádření jejího ekonomického přínosu se opírám o standardy národního účetnictví. Evropský standard národního účetnictví (ESA 2010) rozlišuje dva typy cizinců. (1) Rezidenti jsou ekonomické subjekty, sídlící a působící na území ČR alespoň jeden rok nebo déle a (2) nerezidenti jsou ekonomické subjekty, sídlící a působící na území ČR méně než jeden rok (příhraniční pracovníci – tzv. pendleři, sezónní pracovníci, studenti studující v ČR, cizinci pracující na českých zastupitelských úřadech v zahraničí). Je třeba také vzít v úvahu členění dle ekonomické aktivity. Cizince člením na zaměstnance a podnikatele (ekonomicky aktivní), studenty a ostatní (ekonomicky neaktivní). Za třetí cizince sleduje dle země původu, což je důležité, protože lidé z chudších zemí mají mírně odlišné finanční chování.

Počet a struktura cizinců bohužel není sledována jednotně. Východiskem pro odhad celkového počtu osob s cizím státním občanstvím na území České republiky jsou tak čtyři základní nezávislé administrativní zdroje: (1) Ministerstvo vnitra (MV) – Cizinecká policie eviduje celkový počet cizinců dle délky pobytu a země původu, (2) Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) – Úřady práce evidují počty vydaných pracovních povolení, (3) Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) – evidence živnostenských oprávnění a (4) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) – počty studentů v ČR s cizím státním občanstvím. Odhad počtu cizinců zaměstnanců a podnikatelů se tak provádí kombinací všech dostupných datových zdrojů. Model je založen na bilanční rovnici ekonomické aktivity. Znalost celkového počtu cizinců v členění podle délky pobytu umožňuje rozdělení cizinců na rezidenty a nerezidenty. Počet ekonomicky neaktivních obyvatel vychází z rozdílu celkového počtu cizinců rezidentů, počtu legálně zaměstnaných obyvatel a podnikatelů. Podobný postup je aplikován na výpočet ekonomicky neaktivních nerezidentů. Nejprve je odhadnuta nelegální zaměstnanost cizinců. Odhady nelegálně zaměstnaných cizinců jsou založeny na výsledcích inspekci provedených kontrol u zaměstnavatelů zaměstnávajících cizince, a to ve spolupráci s celními úřady, orgány Služby cizinecké policie a s oblastními inspektoráty práce (MPSV, 2011). Mezi ekonomicky neaktivní nerezidenty se podle konvence zahrnují zahraniční studenti a ostatní neaktivní osoby (např. ženy v domácnosti). Počet ostatních ekonomicky neaktivních nerezidentů se odvodil jako rozdíl celkového počtu nerezidentů a ekonomicky aktivních nerezidentů (legálně + nelegálně zaměstnaných) a zahraničních studentů.

Základem pro vyčíslení ekonomického chování cizinců v modelu je čistý příjem. Výše příjmů cizinců závisí na druhu jejich činnosti, zda jsou zaměstnanci nebo podnikatelé a zda pracují legálně nebo nelegálně. Hrubá mzda zaměstnanců je odhadnuta pomocí statistických šetření prováděných na ČSÚ u společnosti Trexima (ISPV, 2013). Tato společnost poskytuje údaje o průměrné mzdě z nejčastějších státních příslušností v České republice. Čistá mzda se vypočte z hrubé mzdy po odečtení daní a sociálních příspěvků. Předpokládám, že čistá mzda nelegálního zaměstnance se rovná hrubé mzdě, protože nelegálně zaměstnaná osoba neplatí žádné daně a příspěvky. Lze však předpokládat, že nelegální zaměstnanec obdrží od zaměstnavatele mzdu

¹ Metodika je součástí disertační práce autorky (Šimková, 2016) a bude také podrobně popsána v připravovaném dokumentu ČSÚ (ČSÚ, 2016b). Dílčí aspekty byly prezentovány například v Šimková, Langhamrová (2015).

sníženou právě o výši daní a odvodů. ČSÚ odhaduje, že nelegálně zaměstnaný cizinec obdrží mzdu, která je v průměru o 25 % nižší než u legálně zaměstnaného pracovníka (ČSÚ, 2016b).

Výdaje na konečnou spotřebu jsou odhadnuty pomocí výdajů českých domácností členěných do skupin dle klasifikace CZ-COICOP. Každá skupina osob (podle typu ekonomické aktivity a cílové země) je pak individuálně upravena speciálně vytvořenými koeficienty. K výpočtu koeficientů je využito „Šetření cizinců o jejich příjmech, výdajích a remitencích“, které bylo zpracováno Sociologickým ústavem Akademie věd ČR (SOU) na zakázku Českého statistického úřadu v roce 2010 (Leontiyeva, Tollarová, 2011). Tento projekt byl založen na dotazníkovém šetření na vzorku čítajícím přibližně 1000 zaměstnanců cizinců významných etnických skupin, především zemí východní Evropy (Ukrajina, Rusko, Moldavsko, země bývalé Jugoslávie kromě Slovinska) a Vietnamu.

Cizinci svými výdělky v ČR přispívají k hospodářskému růstu, a navíc zde platí sociální pojištění. Na druhou stranu, část jejich příjmů odplyne do zahraničí prostřednictvím remitencí a tudíž je ČR nemůže využít. Remitence tak představují jistý limitující faktor přínosu migrace, resp. snižují její přínos pro ekonomiku. Jsou to zdroje, které cizinci sice vytvoří v ČR, ale použitelné v rámci náhradové migrace nejsou, protože odplují do zahraničí a jsou využitelné ekonomikou domovské země cizinců. Remitencemi jsou označovány osobní transfery zahrnující převody mezi českými a zahraničními (nerezidentskými) domácnostmi. Manuál Mezinárodního měnového fondu (MMF, 2009) definuje remitence jako součet dvou položek platební bilance:

- příjmy plynoucí zaměstnancům v ekonomikách bez trvalého pobytu nebo od zaměstnavatelů, kteří nemají sídlo v zemích původu pracovníka,
- finanční a naturální transfery rezidentů jedné země rezidentům ostatních zemí.

Na základě této definice jsou převody peněz zahraničních nerezidentů rovny celkovým příjmům. Dle standardu národního účetnictví nerezidenti nevytvářejí úspory v České republice, nebo jejich úspory jsou pouze dočasné a budou dříve či později použity v jejich domovské zemi. To znamená, že všechny získané prostředky zbývající po odečtení výdajů na konečnou spotřebu, jsou posílány zpět do domovské země. Nerezidenti tak významně nepřispívají k vytváření zdrojů v ČR. Pro zjištění remitencí nerezidentů jsou od výše čistých mezd odečteny výdaje na konečnou spotřebu. Výše remitence je tedy rovna jejich úsporám. Výše remitencí u cizinců rezidentů odhadnuta s využitím zmíněného výzkumného projektu SOU (Leontiyeva, Tollarová, 2011). Pomocí dat z tohoto projektu byl odhadnut podíl remitencí a podíl věcných darů² z příjmů, které cizinci posílají do země původu svým rodinám a příbuzným.

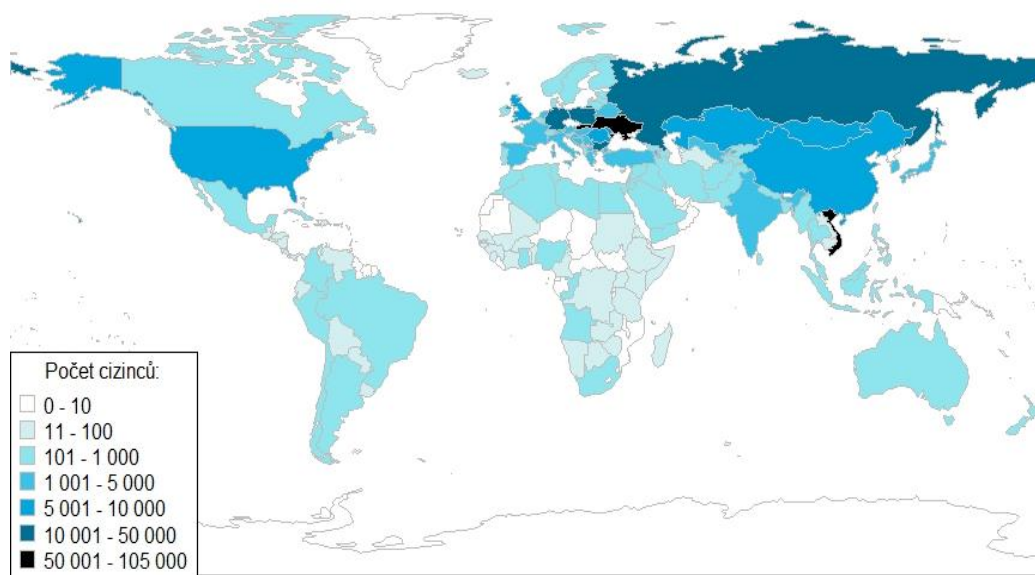
Dopady migrace na ekonomiku ČR

V České republice v roce 2015 žilo 569 tisíc cizinců, což je 5,3 % obyvatel. Je to dvakrát více než před 10 lety a šestkrát více než v roce 1993, přesto je podíl cizinců velmi malý ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi. 46,5% cizinců pochází ze zemí EU, z toho 35,7% ze zemí měnové unie. Obrázek 1 ukazuje složení migrantů v ČR dle státního občanství. Nejvíce migrantů pochází ze Slovenska, Ukrajiny, Vietnamu, Ruska. Dále jsou významně zastoupeny např. Polsko, Německo,

² Cenné předměty, jako elektronické zboží, drahé léky, oblečení, šperky apod.

Bulharsko, Rumunsko, Čína, Mongolsko. Počet a struktura cizinců se po odhadech národních účtů ve výsledku liší od oficiálních dat Ministerstva vnitra a to především o odhady nelegální zaměstnanosti a přeshraničních pracovníků, tzv. pendlerů.

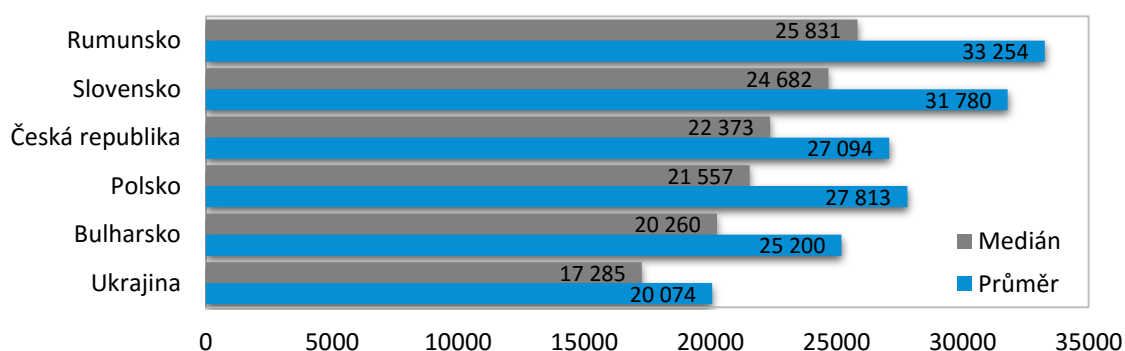
Obrázek 1: Osoby s cizím státním občanstvím v ČR (2015)

Zdroj: data Ministerstva vnitra, vlastní odhady ČSÚ

Základem pro vyčíslení ekonomického chování cizinců v modelu je hrubý příjem. Hrubá mzda zaměstnanců nejčastějších státních občanství zjištěná společností Trexima je zobrazena v obrázku 2. Ve srovnání s průměrnou mzdou v ČR (27 094 Kč) si dle statistik ISPV vydělá v průměru více občan Rumunska a Slovenska, u nichž průměrná hrubá mzda v roce 2015 dosáhla 33 254 Kč, resp. 31 780 Kč. Občané Polska mají o málo vyšší průměr (27 813 Kč), ale nižší medián než ČR (21 557 Kč).

Obrázek 2: Příjmy migrantů (2015)

Zdroj: Trexima, s.r.o.

Výdaje na konečnou spotřebu cizinců nerezidentů v ČR jsou podle ESA 2010 klasifikovány jako vývoz České republiky. Spotřební výdaje nerezidentských zaměstnanců tvoří přes 80 % jejich příjmů, cizinci rezidenti mají výdaje o něco málo nižší. Ve srovnání s českými domácnostmi, cizinci zde utrácejí menší částky za potraviny, nealkoholické, alkoholické nápoje a tabák. Naopak více utrácejí za odívání a obuv, zdraví či bytové vybavení. Např. osoby s ruskou státní příslušností

utrácení 3,5krát více peněz za oblečení než Češi. Tabulka 1 ukazuje měsíční výdaje na osobu vybraných státních občanství v roce 2015. V průměru za všechny skupiny cizinců byla měsíční spotřeba v roce 2015 rovna 14 tisícům Kč.

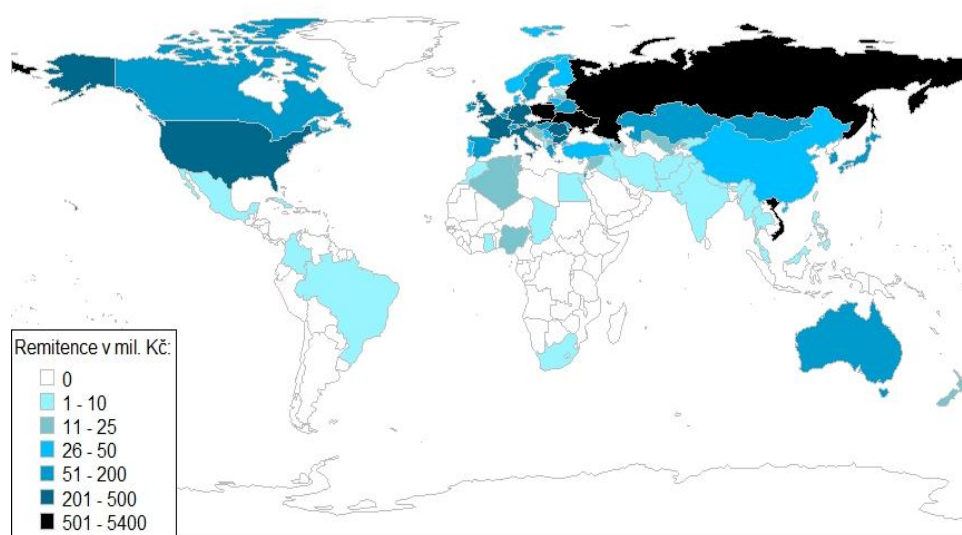
Tabulka 1: Výdaje migrantů (2015, Kč/osoba/měsíc)

	Slovensko	Ukrajina	Vietnam	Rusko	Polsko
Potraviny, nealko. nápoje	1 740	1 136	1 077	1 322	1 094
Alko. nápoje, tabák	864	595	561	658	512
Odívání a obuv	974	1 187	854	1 620	1 258
Bydlení, voda, energie	1 951	1 565	1 500	1 833	1 369
Bytové vybavení	1 481	1 756	1 504	1 733	1 521
Zdraví	603	791	716	769	617
Doprava	2 181	2 193	3 383	2 350	1 853
Pošty a telekomunikace	253	271	303	320	231
Rekreace, kultura a sport	2 011	2 069	3 076	2 210	1 688
Vzdělání	63	89	46	83	51
Stravovací, ubytovací služby	734	871	560	835	509
Ostatní zboží a služby	657	855	850	787	661
Celkem	13 512	13 377	14 431	14 519	11 363

Zdroj: data z projektu SOÚ (2010), vlastní odhady ČSÚ

Remittance jsou velmi špatně měřitelné, neboť existuje velmi málo datových zdrojů, a tak je odhad výše remitencí proto prováděn pomocí odhadů ČSÚ a sociologických šetření (ČSÚ, 2016b). ČSÚ výši remitencí u cizinců rezidentů odhaduje na základě výzkumného projektu SOÚ. Celkové množství odeslaných remitencí bylo v roce 2015 necelých 32 miliard Kč, z čehož dvě třetiny šli mimo země EU. Největší množství prostředků odplulo z ČR³ na Ukrajinu, Slovensko, Rusko, Vietnam (viz obrázek 3).

Obrázek 3: Remittance odeslané z ČR (2015, mil. Kč)

Zdroj: data z projektu SOÚ (2010), vlastní odhady ČSÚ

³ Předpokládám, že země původu je totožná s cílovou zemí, kam putují remittance.

Po přepočtu celkového množství remitencí na jednu osobu vychází, že nejvyšší částky putují z ČR do Nizozemska, Itálie a Velké Británie. Důvodem je skutečnost, že lidé ze západních zemí mají vyšší platy v důsledku vyšší kvalifikace (např. manažeři) než migranti z východních zemí. Nejnižší množství peněz posílají lidé pocházející z Číny. Čínští občané se totiž často stěhují do České republiky s celou rodinou, takže vazba se zemí původu není tak silná. V tabulce 2 jsou zobrazeny průměrné měsíční částky remitencí odesílaných do zemí s nejpočetnější základnou v ČR. Průměrné odesílané měsíční částky na Ukrajinu jsou ve výši 14,6% z průměrné mzdy, což představuje 6 504 Kč.

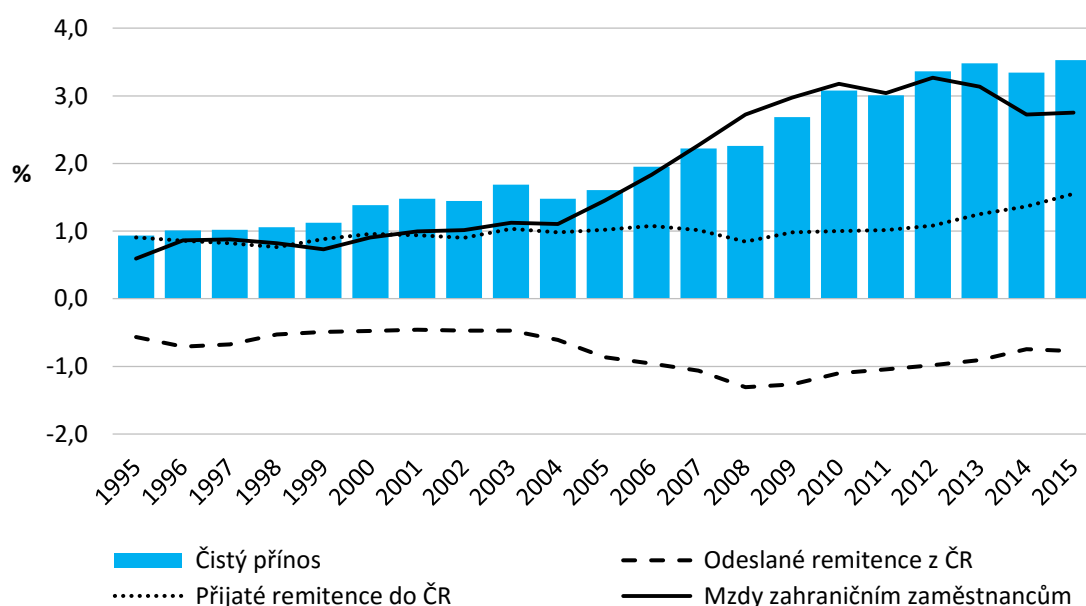
Tabulka 2: Remittance migrantů (2015)

	Remittance (Kč, osoba/měsíc)	% z měsíční čisté mzdy
Celkem	4 648	9,9 %
Slovensko	3 285	5,3 %
Ukrajina	6 504	14,6 %
Vietnam	2 554	13,6 %
Rusko	5 560	12,2 %

Zdroj: data z projektu SOÚ (2010), vlastní odhady ČSÚ

Celkový přínos pracovní migrace lze nejlépe vyjádřit poměrem k makroekonomickým ukazatelům, v tomto případě k národnímu disponibilnímu důchodu. Přijaté remittance zahrnují dle metodiky národních účtů jak remittance z dlouhodobých pobytů v zahraničí, tak mzdy krátkodobých pracovníků v zahraničí. Stejně tak odeslané remittance zahrnují remittance z dlouhodobých pobytů cizinců v ČR, tak mzdy krátkodobých zahraničních pracovníků v ČR. Přínosem ovšem nejsou nejen remittance krátkodobých a dlouhodobých pracovníků, ale také mzdy vyplacené dlouhodobým zahraničním zaměstnancům v ČR. Celkový přínos, tedy rozdíl mezi přijatými a odeslanými remitencemi plus mzdy dlouhodobých zaměstnanců činí 3,5 % disponibilního důchodu v roce 2015 (viz obrázek 4). V absolutním vyjádření dosáhl přínos z migrace v roce 2015 144 mld. Kč.

Obrázek 4: Přínos migrace k disponibilnímu důchodu (%)

Zdroj: data z projektu SOÚ (2010), vlastní odhady ČSÚ

Lze tedy říci, že pracovní migrace má a vždy měla pozitivní přínos pro ekonomiku ČR. Není ovšem nijak vysoký, ve srovnání s ostatními zeměmi. V žebříčku zemí OECD v počtu cizinců je ČR na 18. místě. V Evropě má nejvyšší podíl cizinců Lucembursko a Švýcarsko. Lucembursko je zároveň zemí, která má z hlediska podílu na HDP nejvyšší podíl odeslaných remitencí na světě. Migrační potenciál České republiky tak není zcela využit.

Závěr

Česká republika nepatří k zemím, kde migrace a remittance mají negativní vliv na ekonomiku. Předpoklad pozitivního dopadu ekonomické migrace do ČR diskutovaný v úvodu příspěvku je z prezentovaných výsledků dobře zřetelný. Příspěvek ukazuje, že kladných aspektů není málo. Migranti zde svou prací přispívají k tvorbě HDP, za svou práci dostávají mzdu, ze které platí sociální pojištění a daně. Dalším pozitivem je to, že migranti jsou levnou pracovní silou pro domácí zaměstnavatele, vykonávají práce, kde by bylo obtížné získat jiné zaměstnance a často za nižší mzdu, než za kterou by pracoval rezident. Své vydělané peníze zde z části také utrácí, čímž napomáhají dalšímu točení kol ekonomiky. Přínosem jsou tedy především mzdy vyplácené dlouhodobým zahraničním zaměstnancům v ČR, ale také remittance přijaté, přitékající ze zahraničí z krátkodobých a dlouhodobých pobytů Čechů.

Pracovní imigrace tak pomáhá udržet stabilní poměr mezi produktivní a poproduktivní populací a vytváří dodatečné zdroje pro ekonomiku a lze vyčíslit i přínosy pro státní rozpočet a důchodový systém. Zvládnutí ekonomického fenoménu migrace vyžaduje vhodnou migrační politiku, která v konečném důsledku může být výhodná pro hostitelkou zemi i zemi původu. Vhodná podpora migrace umožňuje se vyrovnat se stárnutím naší populace s chybějícími pracovníky v celé řadě profesí. V optimálním případě vhodná politika může zajistit, že Česká republika bude cílovou zemí, kde cizinci zůstanou natrvalo. Kde se stanou aktivními členy společnosti z právního, sociálního, ekonomického, vzdělávacího i kulturního hlediska. Efektivní imigrační politika by měla zahrnovat podporu přílivu kvalifikovaných zahraničních pracovníků a měla by bránit nelegální imigraci. V této oblasti bohužel není dořešena otázka válečných uprchlíků, kteří potřebují dočasný azyl, legálních ekonomických migrantů a nelegálních ekonomických migrantů. V každém případě je však zřejmé, že s rostoucím počtem cizinců v populaci je spojena celá řada rizik, která je nutné v souvislosti s bezpečností řešit. Jedno ze základních kritérií „klidného“ soužití různých skupin osob je plynulá integrace nově příchozích osob do společnosti. Nebezpečí, která při absenci migrační politiky hrozí, pramení zejména z xenofobních názorů stávající populace, což může vést k izolování přistěhovalé skupiny osob, uzavírání takové skupiny do sebe, a tím následně horší integraci do stávající společnosti.

Literatura a zdroje dat

Buch, C. M. And Kuckulenz, A. 2004. *Worker Remittances and Capital Flows to Developing Countries*. ZEW Discussion Paper No. 04-31, Mannheim 2004.

Burcin, B., Drbohlav D., Kučera, T. 2007. Koncept náhradové migrace a jeho aplikace v podmínkách české republiky. *Demografie* 2007 (49), s. 170-181. ISSN 0011-8265.

ČSÚ. 2013. *Projekce obyvatelstva České republiky do roku 2100* [online]. Praha: Český statistický úřad 2013. [cit. 07. 04. 2015] Dostupné z [www: https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-ceske-republiky-do-roku-2100-n-fu4s64b8h4](https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-ceske-republiky-do-roku-2100-n-fu4s64b8h4).

- ČSÚ. 2016a. *Česká republika od roku 1989 v číslech* [online]. Praha: Český statistický úřad 2016. [cit. 20. 06. 2016] Dostupné z www: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech#01>.
- ČSÚ. 2016b. *GNI Inventory 2012*. Praha: Český statistický úřad 2016. V přípravě.
- Djajic, S. 2014. Temporary Migration and the Flow of Savings to the Source Country, *Review Of Development Economics* 2014, 18 (1), s.162-176. ISSN 1363-6669.
- El-Sakka, M. I. T. And McNabb, R. 1999. The Macroeconomic Determinants of Emigrant Remittances, *World Development* 1999, 27 (8). s. 1493-1502.
- Equeter, J. 2002. Can Migrant Workers Save An Aging Europe? *Labour Education* 4 (129). Geneva, International Labour Organisation.
- EUROSTAT. *European System of Accounts – ESA 2010*. Luxembourg. Office for Official Publications of the European Communities. 2013.
- ISPV. 2013. *Platová sféra ČR* [online]. Informační systém o průměrném výdělku. TREXIMA, spol. s.r.o. 2013. [cit. 13. 05. 2016] Dostupné z www: <http://www.ispv.cz/cz/Vysledky-setreni/Archiv/2013.aspx>.
- Leontiyeva, Y., Tollarová, B. 2011. *Šetření cizinců o jejich příjmech, výdajích a remitencích*. Závěrečná zpráva z výzkumu. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. 2011.
- Lucas, R. E. B. 2005. *International Migration Regimes and Economic Development*. Cheltenham, UK: Edward Elgar 2005.
- MMF. 2009. *International transactions in remittances: guide for compilers and users*. Washington D.C.: International Monetary Fund 2009.
- MPSV. 2011. *Souhrnná informace za rok 2011 o aktivitách realizovaných příslušnými resorty v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců*. Ministerstvo práce a sociálních věcí. Praha.
- Park S. 2007. *Does Immigration Benefit a Regional Economy With An Aging Population? Simulation Results from the Chicago CGE Model*. Department of Economics. University of Illinois at Urbana-Champaign.
- Rabušic, L. 2001. *Kde ty všechny děti jsou?* Sociologické nakladatelství (SLON), Praha. 2001. 266 s. ISBN 80-86429-01-6.
- Schiopu, I., Siegfried, N. 2006. *Determinants of workers' remittances. Evidence from the European neighbouring region*. European Central Bank.2006.
- Šimková, M., Langhamrová, J. Remittances and their Impact for the Czech Economy. *Prague economic papers*, Vol. 24, No. 5, 2015, pp. 562–580.

Summary

The paper deals with the issue of the benefits from economic migration. It provides illustration of the consequences of employment of foreigners based on the national accounts methodology, ESA 2010. The paper is aimed at economic issues only and current problems with refugees and terrorism are not tackled. In the long run, immigration and values created by immigrants can be treated as a source for Czech economy in the situation of population ageing. The problems connected with insufficient supply of labour are clearly observable on Czech labour market nowadays. With on-going population ageing, the situation will be worsening. Key information lies in the motives of immigration that are very different. Economic model of migration presented within the paper is based on expected migrants' behaviour induced by migration motives. These incentives cover study, job opportunities, providing sources for family etc. For the estimates of migration benefits for domestic economy, migrants' production has to be adjusted for both inflow and outflow of remittances. The paper also illustrates missing opportunities for immigration in the Czech Republic.

Kontakt

Martina Šimková
Fakulta informatiky a statistiky,
Vysoká škola ekonomická v Praze
nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3
martina.simkova@vse.cz

Autorka také pracuje na ČSÚ v odboru národních účtů.